

Tomasz Maślanka

Iwona Mazur-Maślanka

Porównanie wskaźników płynności finansowej polskich i czeskich przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego w podziale na mikro-, małe, średnie i duże podmioty gospodarcze

Streszczenie

W artykule zaprezentowano kształtowanie się wartości wskaźników płynności finansowej (bieżącej oraz podwyższonej) polskich i czeskich przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego z uwzględnieniem ich podziału na mikro-, małe, średnie i duże podmioty gospodarcze. Analizę sporządzono na podstawie danych finansowych przedsiębiorstw za lata 2006–2014, zaczerpniętych z bazy danych Amadeus.

We wszystkich omawianych grupach przedsiębiorstw w obu badanych krajach w analizowanych latach zaobserwowano sukcesywny wzrost wartości wskaźników płynności finansowej. Wartości średnie tych wskaźników cechowały się znacznie większą zmiennością od wartości środkowych we wszystkich grupach przedsiębiorstw. Najniższe wartości obu analizowanych wskaźników w okresie objętym badaniem, zarówno w odniesieniu do

Tomasz Maślanka, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Wydział Finansów i Prawa, Katedra Finansów Przedsiębiorstw, ul. Rakowicka 27, 31-510 Kraków, e-mail: maslankt@uek.krakow.pl

Iwona Mazur-Maślanka, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Wydział Finansów i Prawa, Katedra Rachunkowości Finansowej, ul. Rakowicka 27, 31-510 Kraków, e-mail: maslanki@uek.krakow.pl

polskich, jak i czeskich przedsiębiorstw, odnotowano w przypadku dużych podmiotów gospodarczych.

Słowa kluczowe: wskaźnik bieżącej płynności finansowej, polskie i czeskie przedsiębiorstwa przetwórstwa przemysłowego, mikro-, małe, średnie i duże podmioty gospodarcze, wskaźnik podwyższonej płynności finansowej.

Klasyfikacja JEL: M41.

1. Wprowadzenie

Płynność finansowa, czyli zdolność do terminowego regulowania zobowiązań, warunkuje funkcjonowanie każdego podmiotu gospodarczego w bardzo dynamicznie zmieniającym się obecnie otoczeniu gospodarczym. O znaczeniu płynności finansowej świadczy publikacja M. Sierpińskiej i D. Wędzkiego (2002, s. 7), w której autorzy, powołując się na badania dotyczące gospodarki amerykańskiej oraz wybranych krajów europejskich, podali, że większość bankrutujących przedsiębiorstw w momencie upadłości jest rentowna, nie jest natomiast w stanie terminowo regulować swoich płatności.

Celem artykułu jest zweryfikowanie istnienia zależności pomiędzy rozmiarem przedsiębiorstwa a wskaźnikami płynności finansowej w polskich oraz czeskich przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego w podziale na mikro-, małe, średnie oraz duże podmioty gospodarcze. W artykule sformułowano hipotezę, że w większych przedsiębiorstwach odnotowuje się niższe wartości wskaźników płynności finansowej, a mniejsze podmioty gospodarcze cechują się istotnie wyższymi wartościami tych wskaźników.

Zaprezentowane analizy zostały sporządzone na podstawie danych finansowych przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego za lata 2006–2014, zaczerpniętych z bazy danych Amadeus. W toku analizy wyznaczono poszczególne decyle, wartości średnie oraz środkowe dla wskaźników bieżącej oraz podwyższonej płynności finansowej. W artykule szczegółowo omówiono kształtowanie się mediany powyższych wskaźników.

2. Wskaźniki płynności finansowej w podziale na mikro-, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa

Analizując kondycję finansową przedsiębiorstwa, wyznaczone wskaźniki analityczne porównuje się w czasie oraz do wartości normatywnych, pożądanych (planowanych) lub do wskaźników oszacowanych dla innych przedsiębiorstw (Stępień i Kasperowicz-Stępień 2007; Stępień 2008, s. 87). W przypadku wskaźników płynności finansowej w literaturze przedmiotu zostały określone ich

zalecane poziomy, najczęściej jednak bez uwzględnienia specyfiki działalności¹ czy wielkości przedsiębiorstwa. Rozważania dotyczące normatywnych wartości wskaźników płynności zostały zaprezentowane w innych publikacjach jednego ze współautorów niniejszej analizy (Maślanka 2014, 2015), w związku z czym nie będą tutaj szczegółowo opisywane.

K. Grabiński (2013) podjął tematykę różnic w wartościach wskaźników w zależności od kraju pochodzenia jednostki. Autor ten przedstawił obszerną analizę w tym zakresie i wykazał, że wartości wskaźników finansowych są uzależnione od lokalizacji danej jednostki, kontekstu kulturowego oraz znaczenia rynku kapitałowego w danym kraju. Ponadto jak stwierdzili K. Grabiński i M. Kędzior (2007), zróżnicowanie wartości wskaźników jest uzależnione również od regulacji rachunkowości, zgodnie z którymi sporządzono sprawozdanie finansowe. W swojej pracy wskazali oni, że zmiana zasad rachunkowości wynikających z polskiej ustawy o rachunkowości na międzynarodowe standardy rachunkowości i międzynarodowe standardy sprawozdawczości finansowej może wpłynąć na wartości wskaźników finansowych. Podstawą powyższych badań były jednak dane finansowe jedynie dużych podmiotów gospodarczych.

Badania dotyczące wpływu struktury źródeł finansowania jednostki gospodarczej na wartość wskaźników finansowych (w tym analizę źródeł krótkoterminowych wpływających bezpośrednio na płynność finansową) opisała K. Łach (2016).

W publikacji T. Korola (2013) zaprezentowano porównanie wartości wskaźników płynności finansowej przedsiębiorstw w ujęciu międzynarodowym (z pominięciem specyfiki działalności). Autor przedstawił m.in. wartości średnie wskaźników bieżącej oraz podwyższonej płynności finansowej w USA, Australii, Brazylii i Japonii (tabela 1).

Tabela 1. Wybrane wskaźniki płynności finansowej przedsiębiorstw w USA, Australii, Brazylii i Japonii

Wskaźnik	USA	Australia	Brazylia	Japonia
Udział kapitału obrotowego netto w aktywach	0,309	0,187	0,230	0,107
Wskaźnik bieżącej płynności	1,30	1,07	1,45	1,05
Wskaźnik podwyższonej płynności	0,49	0,70	0,82	0,45

Źródło: (Korol 2013, s. 26).

We wszystkich analizowanych krajach zaprezentowane wskaźniki kształtowały się poniżej standardów teoretycznych lub w ich dolnych granicach. Spośród zaprezentowanych wartości najbliższe standardom teoretycznym okazały się te

¹ Dla banków i zakładów ubezpieczeń przyjmuje się inne zalecane poziomy mierników w analizie finansowej (Jonas 2016).

opisujące wartości średnie wskaźników w Brazylii. W przypadku Stanów Zjednoczonych odnotowano wysoki udział kapitału obrotowego netto w aktywach ogółem. Należy jednak zwrócić uwagę na dużą różnicę pomiędzy wartościami wskaźników bieżącej oraz podwyższonej płynności wynikającą z zamrożenia kapitałów jednostek w najmniej płynnych składnikach aktywów obrotowych, jakimi są zapasy.

W literaturze przedmiotu pojawiają się opracowania porównujące kształtowanie się wybranych wskaźników płynności finansowej w polskim oraz europejskim rolnictwie. Przykładem może być artykuł autorstwa A. Bieniasz i Z. Gołaś (2008), w którym przeanalizowano udział aktywów oraz zobowiązań krótkoterminowych w aktywach ogółem, a także wskaźniki bieżącej oraz podwyższonej płynności. Przywołane opracowania zostały przygotowane na podstawie danych statystycznych unijnej rachunkowości rolnej FADN.

Analizując publikację (Bieniasz i Gołaś 2008), można stwierdzić, że praktycznie we wszystkich badanych krajach wyznaczone wskaźniki bieżącej oraz podwyższonej płynności finansowej osiągają wartości teoretycznie ponadnormatywne, np. w Hiszpanii aktywa obrotowe podmiotów rolniczych w 2014 r. 111-krotnie przekroczyły zobowiązania krótkoterminowe. W tym wypadku wartość wskaźnika należy wiązać z bardzo niewielkim udziałem zobowiązań krótkoterminowych w ogóle źródeł finansowania działalności tych przedsiębiorstw.

Tabela 2. Wskaźniki bieżącej oraz podwyższonej płynności finansowej w europejskim rolnictwie

Wyszczególnienie	1997		2004	
	wskaźnik bieżącej płynności	wskaźnik podwyższonej płynności	wskaźnik bieżącej płynności	wskaźnik podwyższonej płynności
Polska	–	–	5,5	3,5
Czechy	–	–	2,6	2,0
Słowacja	–	–	14,4	11,4
Węgry	–	–	2,9	2,2
Francja	3,1	2,1	2,9	2,0
Hiszpania	86,4	84,2	111,2	108,2
UE	3,8	3,2	4,1	3,4

Źródło: (Bieniasz i Gołaś 2008, s. 44–46).

Analogiczne badania na temat polskich przedsiębiorstw rolnych na tle innych krajów Unii Europejskiej zaprezentowano m.in. w publikacjach (Ryś-Jurek 2012, Stefko 2011, Poczta i Średzińska 2008).

Interesujące rozważania dotyczące wybranych wskaźników analitycznych, w tym mierników płynności finansowej, w przedsiębiorstwach nowej technologii krajów Grupy Wyszehradzkiej, tj. Polski, Czech, Węgier oraz Słowacji, przedstawiono w pracy (Afonina i Chalupský 2014).

W literaturze przedmiotu z zakresu analizy ekonomiczno-finansowej można również znaleźć opracowania dotyczące różnic pomiędzy wskaźnikami, zależnych od wielkości badanego podmiotu gospodarczego. Wielkość przedsiębiorstwa (podział na mikro-, małe, średnie i duże jednostki gospodarcze) jako czynnik kształtujący wskaźniki płynności finansowej uwzględnili m.in. D. Zawadzka (2009) i G. Michalski (2005, s. 55–65; 2007).

Na podstawie przywołanych powyżej publikacji można stwierdzić, że wraz ze wzrostem przedsiębiorstwa wskaźniki płynności (zarówno bieżącej, jak i podwyższonej) najczęściej ulegają obniżeniu.

3. Próba badawcza i zastosowane metody badawcze

Celem niniejszego opracowania jest przeprowadzenie analizy kształtowania się wskaźników bieżącej oraz podwyższonej płynności finansowej polskich oraz czeskich podmiotów przetwórstwa przemysłowego z uwzględnieniem ich podziału na mikro-, małe, średnie oraz duże jednostki.

W artykule weryfikacji poddano hipotezę o spadku wartości ww. wskaźników płynności finansowej wraz ze wzrostem rozmiaru przedsiębiorstwa, bez względu na to, w jakim kraju działa podmiot gospodarczy.

Przedstawione badania zostały przeprowadzone na podstawie danych finansowych przedsiębiorstw reprezentujących przetwórstwo przemysłowe (sekcja C), tj. podmiotów z działów 10–33 według Polskiej Klasyfikacji Działalności. Dane do analizy pozyskano z bazy Amadeus.

Przeprowadzono analizę płynności finansowej przedsiębiorstw w Polsce oraz Czechach – krajach o porównywalnym w ciągu ostatnich lat poziomie rozwoju gospodarczego. Badaniem objęto podmioty z sekcji przetwórstwa przemysłowego. W analizie wykorzystano następujące wskaźniki:

$$\text{wskaźnik bieżącej płynności} = \frac{\text{aktywa obrotowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}},$$

$$\text{wskaźnik podwyższonej płynności} = \frac{\text{aktywa obrotowe} - \text{zapasy}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}.$$

Dla analizowanych wskaźników wyznaczono poszczególne decyle ukazujące poziom miernika w badanej grupie przedsiębiorstw. Równocześnie z decylem piątym (średniowa wartość wskaźnika) wyznaczona została dla porównania

średnia obciążona (z pominięciem 5% skrajnych wartości analizowanego wskaźnika). W artykule w odniesieniu do tak określonej średniej obciążonej używany będzie termin „średnia”.

Po przeprowadzonej wstępnie selekcji oraz podziale jednostek na mikro-, małe, średnie oraz duże podmioty analizą objęto informacje finansowe 11 901 polskich oraz 21 755 czeskich przedsiębiorstw. Podziału przedsiębiorstw dokonano według kryteriów przynależności zaprezentowanych w załączniku I do Rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r.

Konieczność selekcji danych wynikała z prawdopodobnych nieścisłości, jakie wystąpiły w bazie danych, polegających przykładowo na pojawieniu się ujemnych wartości poszczególnych pozycji bilansowych (ujemne wartości w bilansie podmiotu gospodarczego mogą pojawić się jedynie w przypadku kapitałów własnych). Po zidentyfikowaniu powyższych problemów dane finansowe przedsiębiorstwa, którego ta sytuacja dotyczyła, zostały usunięte z analizowanych zestawień ze względu na ich niską wiarygodność.

Następnie dokonano podziału badanych przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego ze względu na ich wielkość na mikro-, małe, średnie oraz duże podmioty gospodarcze. Zastosowano przy tym kryterium wielkości zatrudnienia oraz wielkości obrotów ogółem. Ze względu na wyrywkowe dane dotyczące zatrudnienia podziału polskich przedsiębiorstw dokonano na podstawie danych finansowych z 2009 r., w którym to roku informacja o zatrudnieniu była w bazie najpełniejsza. W przypadku czeskich przedsiębiorstw podziału dokonano na podstawie danych z 2010 r.

4. Wskaźniki płynności finansowej polskich przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego

W pierwszej kolejności przedstawiono kształtowanie się wartości mediany wskaźników bieżącej oraz podwyższonej płynności finansowej w polskich przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego z uwzględnieniem ich podziału na mikro-, małe, średnie oraz duże podmioty gospodarcze (tabele 3 i 4).

W przypadku polskich przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego wartości środkowe (mediany) wskaźnika bieżącej płynności finansowej w poszczególnych grupach przedsiębiorstw w latach 2006–2011 były względnie stabilne. Największe zmiany można było zaobserwować w przypadku mikroprzedsiębiorstw – mediana wskaźnika płynności osiągnęła maksimum o wartości 1,65 w 2008 r., natomiast wartość minimalną, wynoszącą 1,56, w 2011 r. W latach 2012–2014 następował systematyczny wzrost wartości środkowej tego wskaźnika we wszystkich analizowanych grupach podmiotów gospodarczych.

Tabela 3. Mediana wskaźnika bieżącej płynności finansowej w polskich przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego z uwzględnieniem podziału na mikro-, małe, średnie oraz duże podmioty gospodarcze

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	1,41	1,44	1,43	1,46	1,43	1,43	1,47	1,55	1,64
Spółki duże	1,34	1,31	1,26	1,32	1,30	1,35	1,40	1,42	1,49
Spółki średnie	1,35	1,35	1,32	1,36	1,34	1,34	1,36	1,44	1,52
Spółki małe	1,54	1,56	1,57	1,58	1,53	1,55	1,58	1,69	1,85
Spółki mikro	1,58	1,62	1,65	1,62	1,59	1,56	1,63	1,78	1,80

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4. Mediana wskaźnika podwyższonej płynności finansowej w polskich przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego z uwzględnieniem podziału na mikro-, małe, średnie oraz duże podmioty gospodarcze

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	0,95	0,95	0,94	0,97	0,95	0,95	0,96	1,01	1,06
Spółki duże	0,87	0,81	0,79	0,87	0,85	0,85	0,88	0,90	0,95
Spółki średnie	0,86	0,85	0,83	0,87	0,86	0,84	0,85	0,90	0,94
Spółki małe	1,11	1,09	1,09	1,08	1,06	1,05	1,09	1,14	1,21
Spółki mikro	1,15	1,24	1,21	1,19	1,15	1,16	1,16	1,25	1,25

Źródło: opracowanie własne.

Praktycznie w całym analizowanym okresie (z wyjątkiem 2014 r.) najwyższy poziom mediany wskaźnika bieżącej płynności finansowej odnotowano w przypadku badanych mikroprzedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego. W 2014 r. środkowa tego wskaźnika wartość maksymalną osiągnęła w grupie małych przedsiębiorstw.

Najniższymi wartościami mediany przez większość analizowanego okresu charakteryzowały się duże przedsiębiorstwa. Wyjątkiem były lata 2011–2012, kiedy to najniższe wartości środkowych odnotowano w przypadku średnich przedsiębiorstw.

We wszystkich analizowanych grupach przedsiębiorstw wyznaczone wartości średnie obcięte dla wskaźników bieżącej płynności finansowej kształtowały się na znacząco wyższym poziomie od zaprezentowanych powyżej wartości środkowych. Największe rozbieżności można zaobserwować w grupie mikroprzedsiębiorstw, w przypadku których wartość średnia wymienionego wskaźnika w latach 2012–2014 przekroczyła poziom 3,0. Wskazuje to na wzrost liczby przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego (bez względu na ich wielkość) charakteryzujących się ponadnormatywnymi wartościami wskaźnika bieżącej płynności finansowej.

Powyższe obserwacje są zgodne z omówionymi wcześniej wynikami analiz D. Zawadzkiej (2009) i G. Michalskiego (2005, s. 55–65; 2007) dotyczącymi kształtowania się wskaźników płynności finansowej w odniesieniu do ogółu polskich przedsiębiorstw.

Mediana wskaźnika podwyższonej płynności finansowej we wszystkich analizowanych grupach polskich przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego cechowała się mniejszą zmiennością w czasie od mediany prezentowanego wcześniej wskaźnika bieżącej płynności. Najwyższe wartości środkowe (oraz średnie) wskaźnika podwyższonej płynności w analizowanych latach wystąpiły w grupie mikroprzedsiębiorstw, a najniższe wartości środkowe tego wskaźnika w grupie dużych przedsiębiorstw. Bardzo zbliżone wartości w całym analizowanym okresie odnotowano w grupie średnich podmiotów gospodarczych.

5. Wskaźniki płynności finansowej czeskich przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego

W tabelach 5 i 6 przedstawiono kształtowanie się mediany wskaźników bieżącej oraz podwyższonej płynności finansowej w czeskich przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego z uwzględnieniem ich podziału na mikro-, małe, średnie oraz duże jednostki gospodarcze.

Tabela 5. Mediana wskaźnika bieżącej płynności finansowej w czeskich przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego z uwzględnieniem podziału na mikro-, małe, średnie oraz duże podmioty gospodarcze

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	1,48	1,51	1,53	1,57	1,54	1,60	1,69	1,73	1,85
Spółki duże	1,45	1,42	1,34	1,47	1,46	1,51	1,60	1,64	1,72
Spółki średnie	1,47	1,49	1,50	1,61	1,61	1,65	1,71	1,77	1,85
Spółki małe	1,51	1,55	1,60	1,66	1,61	1,68	1,76	1,80	1,95
Spółki mikro	1,46	1,51	1,53	1,49	1,46	1,52	1,63	1,67	1,81

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wartości środkowe wskaźników bieżącej płynności w poszczególnych grupach badanych czeskich przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego, należy zauważyć, że praktycznie w całym rozpatrywanym okresie wykazywały one wzrost (z wyjątkiem wartości środkowych w dużych przedsiębiorstwach w latach 2007–2008 oraz wszystkich wyszczególnionych grup jednostek w 2010 r.).

Tabela 6. Mediana wskaźnika podwyższonej płynności finansowej w czeskich przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego z uwzględnieniem podziału na mikro-, małe, średnie oraz duże podmioty gospodarcze

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	1,08	1,09	1,09	1,15	1,12	1,16	1,18	1,21	1,31
Spółki duże	0,92	0,86	0,84	0,93	0,95	0,97	1,02	1,05	1,05
Spółki średnie	0,94	0,92	0,93	1,03	1,03	1,04	1,05	1,12	1,15
Spółki małe	1,14	1,16	1,16	1,21	1,16	1,20	1,21	1,25	1,40
Spółki mikro	1,22	1,22	1,23	1,18	1,17	1,25	1,29	1,33	1,42

Źródło: opracowanie własne.

W porównaniu z polskimi przedsiębiorstwami przetwórstwa przemysłowego wartości środkowe wyznaczone dla analizowanych grup czeskich podmiotów gospodarczych w poszczególnych latach niewiele się między sobą różnią.

Najniższe wartości mediany wskaźnika bieżącej płynności wystąpiły, podobnie jak w przypadku polskich przedsiębiorstw, w grupie największych podmiotów gospodarczych (minimum wyniosło 1,34 w 2008 r., a maksimum 1,72 w 2014 r.). Najwyższe wartości mediany powyższego wskaźnika odnotowano w przypadku czeskich małych przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego (minimum wyniosło 1,51 w 2006 r., a maksimum 1,95 w 2014 r.).

Zupełnie inną sytuację niż w przypadku polskich przedsiębiorstw zaobserwowano w odniesieniu do grupy czeskich mikropodmiotów. W praktycznie całym analizowanym okresie wartość środkowa wskaźnika bieżącej płynności finansowej tych podmiotów była niższa od wartości mediany dla ogółu czeskich przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego.

Podobnie jak w przypadku polskich podmiotów, wartości średnie wskaźnika bieżącej płynności dla czeskich przedsiębiorstw (bez względu na wielkość jednostki) w każdym z analizowanych lat są wyższe od wartości mediany. Zaobserwowane różnice w kolejnych latach analizy stawały się coraz większe.

Wartości mediany dla wskaźnika podwyższonej płynności finansowej w poszczególnych grupach czeskich przedsiębiorstw wykazywały nieznaczny wzrost. Wartość środkowa wymienionego wskaźnika dla ogółu badanych przedsiębiorstw w 2006 r. wynosiła 1,08, natomiast w 2014 r. 1,31 (niewielki spadek miał miejsce jedynie w 2010 r.). Wśród badanych grup przedsiębiorstw spadki nastąpiły w latach 2007–2008 w przypadku dużych i średnich jednostek oraz w 2010 r. w przypadku mikro- i małych podmiotów gospodarczych.

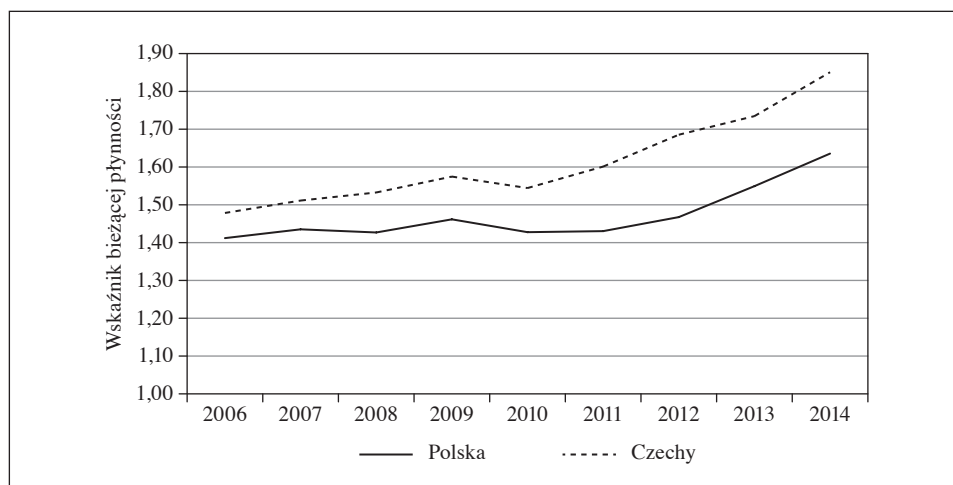
Jeśli chodzi o wskaźnik podwyższonej płynności finansowej, najwyższe wartości mediany wśród czeskich przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego wystąpiły w grupie mikrojednostek (analogicznie jak w przypadku polskich

mikroprzedsiębiorstw), z wyjątkiem 2009 r. Najniższe wartości środkowych tego wskaźnika w całym analizowanym okresie odnotowano w grupie dużych podmiotów gospodarczych.

6. Porównanie wskaźników płynności finansowej w poszczególnych grupach badanych przedsiębiorstw

W dalszej części artykułu porównano kształtowanie się mediany wskaźników płynności finansowej w Polsce oraz w Czechach w poszczególnych grupach przedsiębiorstw. W formie graficznej zaprezentowano kształtowanie się wskaźników bieżącej płynności finansowej (rys. 1–5).

W całym analizowanym okresie wyznaczone środkowe wskaźnika płynności finansowej (zarówno bieżącej, jak i podwyższonej) były o kilkanaście procent wyższe w przypadku czeskich przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego ogółem. W obu analizowanych krajach w okresie objętym badaniem nastąpił wzrost wartości poszczególnych statystyk opisujących powyższe wskaźniki. Niewielkie spadki nastąpiły jedynie w 2008 r. w Polsce oraz w 2010 r. w obu porównywanych krajach (rys. 1).

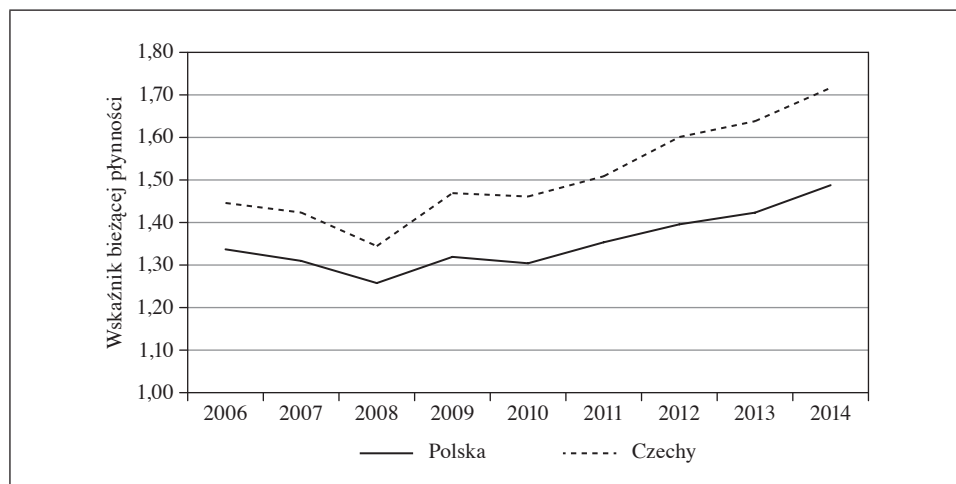
Rys. 1. Mediana wskaźnika bieżącej płynności finansowej w przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przedstawionych w tabelach 3 i 5.

Wartość minimalną mediany wskaźnika bieżącej płynności zarówno w przypadku polskich, jak i czeskich przedsiębiorstw odnotowano w pierwszym roku

analizowanego okresu – wyniosła ona odpowiednio 1,41 oraz 1,48. Maksimum mediany omawianego wskaźnika dla ogółu badanych przedsiębiorstw odnotowano natomiast w 2014 r. – wyniosło ono odpowiednio 1,64 oraz 1,85. W przypadku obu krajów, jak już wspomiano, wartości średnie rozważanych wskaźników w analizowanych latach kształtowały się na wyższym poziomie od wartości środkowej. W przypadku ogółu czeskich przedsiębiorstw wartość średnia wskaźnika bieżącej płynności finansowej wynosiła ponad 2,0 (w 2014 r. 2,78).

W obu analizowanych krajach badane duże podmioty gospodarcze cechowały się najniższymi wartościami wskaźników płynności finansowej (zarówno w odniesieniu do wartości średniej, mediany, jak i poszczególnych decyli). W przypadku przedsiębiorstw z obu krajów wartość minimalną mediany wskaźnika odnotowano w 2008 r. – wyniosła ona 1,26 w Polsce oraz 1,34 w Czechach. Wartość maksymalna, podobnie jak w przypadku ogółu badanych przedsiębiorstw, wystąpiła w 2014 r. i wyniosła odpowiednio 1,49 oraz 1,72 (rys. 2).

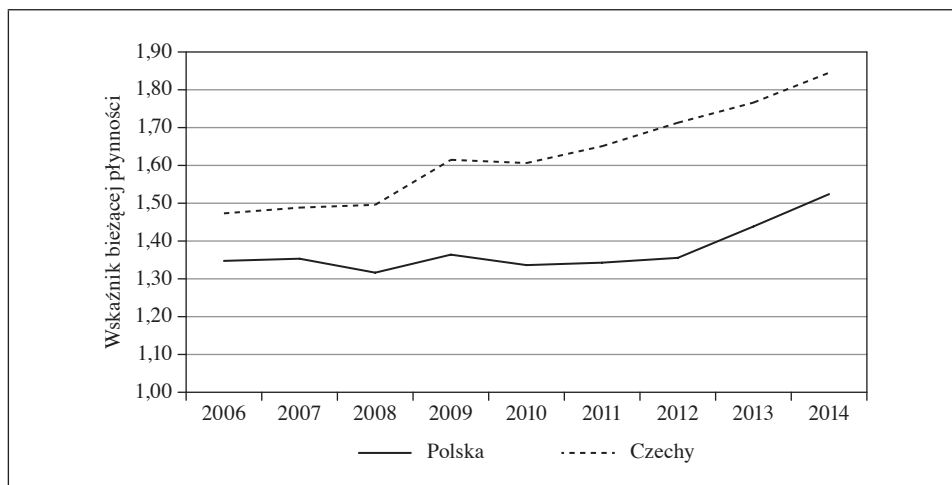

Rys. 2. Mediana wskaźnika bieżącej płynności finansowej w dużych przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przedstawionych w tabelach 3 i 5.

Analizowane czeskie średnie przedsiębiorstwa, podobnie jak duże spółki, w całym okresie objętym badaniem cechowały się wyższymi wartościami mediany wskaźników płynności finansowej od wartości zaobserwowanych dla analogicznych polskich podmiotów (rys. 3). W grupie czeskich średnich przedsiębiorstw mediana wskaźnika bieżącej płynności osiągnęła najniższy poziom w 2006 r. (1,47), a wartość maksymalną w ostatnim roku analizowanego okresu (1,85). W przypadku polskich średnich przedsiębiorstw minimum odnotowano

w 2008 r. (1,32), natomiast maksimum analogicznie jak w przypadku czeskich jednostek w 2014 r. (1,52).

Rys. 3. Mediana wskaźnika bieżącej płynności finansowej w średnich przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego

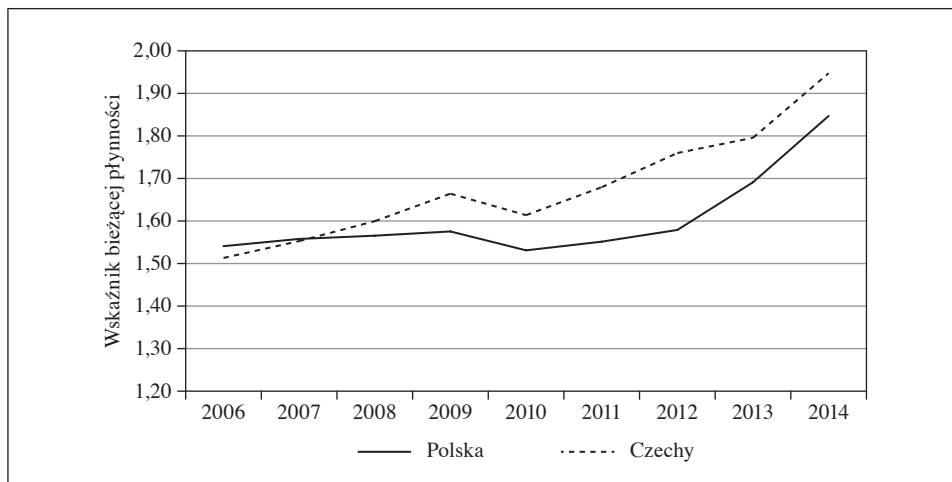
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przedstawionych w tabelach 3 i 5.

Czeskie małe przedsiębiorstwa, podobnie jak spółki duże, w analizowanym okresie cechowały się wyższymi wartościami mediany wskaźnika płynności finansowej niż polskie przedsiębiorstwa należące do tej samej grupy (rys. 4). Różnice między wartościami odnotowanymi dla małych przedsiębiorstw w obu krajach były mniejsze niż w przypadku przedsiębiorstw dużych oraz średnich (co więcej, w dwóch pierwszych latach okresu objętego badaniem nieznacznie większe wartości wystąpiły w przypadku polskich podmiotów reprezentujących przetwórstwo przemysłowe).

W grupie czeskich małych przedsiębiorstw mediana wskaźnika bieżącej płynności osiągnęła najniższą wartość w 2006 r. (1,51), a wartość maksymalną w ostatnim roku analizowanego okresu (1,95). W przypadku polskich małych przedsiębiorstw minimum odnotowano w 2010 r. (1,53), natomiast maksimum analogicznie jak w przypadku czeskich jednostek w 2014 r. (1,85).

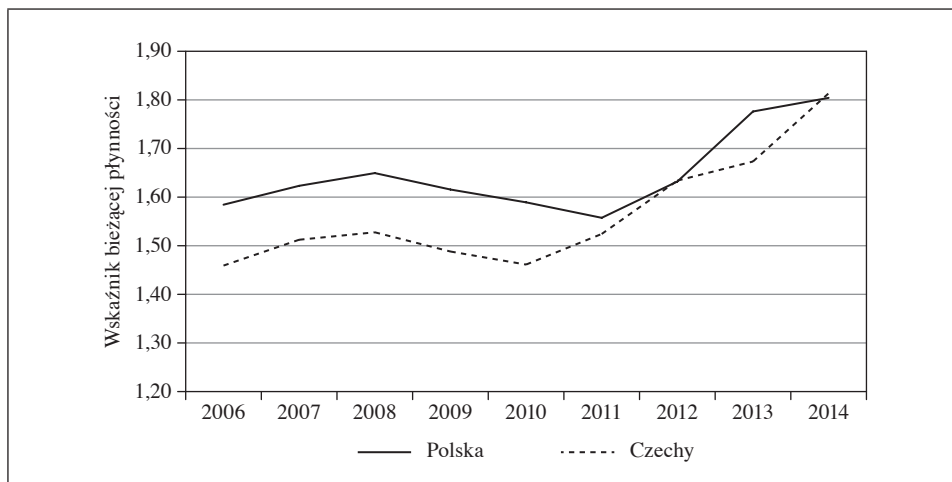
Sytuacja mikroprzedsiębiorstw w badanych krajach (rys. 5) kształtowała się inaczej od sytuacji pozostałych analizowanych grup podmiotów gospodarczych (tj. małych, średnich oraz dużych jednostek). W przypadku mikroprzedsiębiorstw polskie jednostki charakteryzowały się wyższymi środkowymi wskaźnika

bieżącej płynności w porównaniu z czeskimi spółkami należącymi do tej grupy (z wyjątkiem ostatniego roku analizowanego okresu).

Rys. 4. Mediana wskaźnika bieżącej płynności finansowej w małych przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przedstawionych w tabelach 3 i 5.

Rys. 5. Mediana wskaźnika bieżącej płynności finansowej w mikroprzedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przedstawionych w tabelach 3 i 5.

W grupie czeskich mikroprzedsiębiorstw mediana wskaźnika bieżącej płynności osiągnęła najniższą wartość w latach 2006 i 2010 (1,46), natomiast wartość maksymalną w ostatnim roku okresu objętego badaniem (1,81). W przypadku polskich mikroprzedsiębiorstw minimum odnotowano w 2011 r. (1,56), natomiast maksimum analogicznie jak w przypadku czeskich jednostek w 2014 r. (1,80).

7. Podsumowanie

Podsumowując zaprezentowane rozważania, można przedstawić następujące wnioski:

1. Najniższe wartości mediany (oraz średniej) obu omawianych wskaźników w analizowanych latach, zarówno w Polsce, jak i Czechach zaobserwowano w przypadku dużych podmiotów gospodarczych, co potwierdza sformułowaną we wprowadzeniu hipotezę badawczą.

2. Polskie mikroprzedsiębiorstwa charakteryzowały się wyższymi wskaźnikami płynności niż małe, średnie oraz duże polskie jednostki. W Czechach najwyższe wskaźniki płynności odnotowano w przypadku małych przedsiębiorstw (w grupie mikropodmiotów wymienione wskaźniki osiągnęły wartości poniżej średniej).

3. Kryzys gospodarki światowej, który miał miejsce po 2008 r., nie znalazł odzwierciedlenia w analizowanych statycznych wskaźnikach płynności finansowej.

4. Wartości mediany (oraz średnie) analizowanych wskaźników bieżącej oraz podwyższonej płynności finansowej w latach 2006–2014 we wszystkich badanych grupach polskich i czeskich przedsiębiorstw sukcesywnie rosły. Najmniejsze wzrosty (zwłaszcza w przypadku polskich jednostek) dotyczyły dużych przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego. Wartości średnie omawianych wskaźników cechowały się znacznie większą zmiennością od wartości środkowych we wszystkich grupach spółek.

Dalszych badań i analiz wymagają zaobserwowane różnice w poziomach wskaźników płynności finansowej pomiędzy poszczególnymi krajami. Weryfikacji należałoby poddać wpływ, jaki na poszczególne wskaźniki mają m.in. stosowane standardy rachunkowości finansowej oraz rozwój rynków kapitałowych w kraju objętym analizą.

Literatura

Afonina A., Chalupský V. (2014), *The Performance of High-tech Companies: The Evidence from the Visegrad Group*, „Ekonomická Revue – Central European Review of Economic Issues”, vol. 17, nr 4.

- Bieniasz A., Gołaś Z. (2008), *Płynność finansowa gospodarstw rolnych w Unii Europejskiej*, „Journal of Agribusiness and Rural Development”, vol. 3, nr 9.
- Grabiński K. (2013), *Ocena sytuacji finansowej jednostek gospodarczych w ujęciu międzynarodowym* (w: K. Grabiński, M. Kędzior, J. Krasodomska, *Globalne uwarunkowania rachunkowości. Systemy. Procesy. Zmiany*, PWE, Warszawa).
- Grabiński K., Kędzior M. (2007), *Wpływ zastosowania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości na wartość analityczną sprawozdań finansowych spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie* (w: *Rachunkowość w teorii i praktyce*, red. W. Gabrusewicz, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań).
- Jonas K. (2016), *Integracja procesu ustalania, badania i analizy wyniku finansowego w zakładach ubezpieczeń* (w: *Integracja sposobu sporządzania, analizy i badania sprawozdania finansowego*, red. B. Micherda, K. Stępień, Difin, Warszawa 2016).
- Korol T. (2013), *Nowe podejście do analizy wskaźnikowej w przedsiębiorstwie*, Oficyna Wolters Kluwer business, Warszawa.
- Łach K. (2016), *Sources of Financing Micro-enterprises in Poland during the Crisis* (w: *Expectations and Challenges of Modern Economy and Enterprises: Problems, Concepts, Activities*, red. J. Kaczmarek, K. Żmija, Foundation of the Cracow University of Economics, Cracow).
- Maślanka T. (2014), *Płynność finansowa a rentowność przedsiębiorstw* (w: *Rentowność przedsiębiorstw w Polsce*, red. Z. Dresler, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków).
- Maślanka T. (2015), *Analiza płynności sektora przedsiębiorstw w Polsce w latach kryzysu* (w: *Kondycja ekonomiczna przedsiębiorstw w Polsce w latach kryzysu*, red. Z. Dresler, J. Wyrobek, Wydawnictwo Szkoły Wyższej im. Bogdana Jańskiego, Kraków).
- Michalski G. (2005), *Płynność finansowa w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Michalski G. (2007), *Wskaźniki poziomu płynności w małym przedsiębiorstwie*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług”, nr 10.
- Poczta W., Średzińska J. (2008), *Zróżnicowanie sytuacji finansowej gospodarstw rolnych w krajach Unii Europejskiej*, „Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej”, nr 64.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych), Dz. Urz. UE, L 214/3.
- Ryś-Jurek R. (2012), *The Net Working Capital Management in the European Agriculture Based on the FADN Database*, „Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu”, t. 14, z. 6.
- Sierpińska M., Wędzki D. (2002), *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Stefko O. (2011), *Zróżnicowanie między płynnością a wypłacalnością polskich producentów ogrodniczych na tle Unii Europejskiej*, „Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej”, nr 90.
- Stępień K. (2008), *Rentowność a wypłacalność przedsiębiorstw*, Difin, Warszawa.

- Stępień K., Kasperowicz-Stępień A. (2007), *Analiza finansowa jako narzędzie wykorzystywane do badania sytuacji finansowej jednostki gospodarczej*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie”, nr 750.
- Zawadzka D. (2009), *Empiryczna ocena płynności finansowej w mikro- i małych przedsiębiorstwach – ujęcie porównawcze*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług”, nr 34.

A Comparison of Financial Liquidity Ratios in the Polish and Czech Industrial Processing Sector for Micro, Small, Medium and Large Business Entities

(Abstract)

The publication presents the development of financial liquidity ratios (current and increased) in the Polish and Czech industrial processing sectors for micro, small, medium and large business entities. The analyses are based on the financial data of companies taken from the Amadeus database for the years 2006–2014.

In all of the groups of enterprises analysed in both countries, an increase in the liquidity ratios occurred. The mean values of the indicators were significantly more volatile than the median among all groups of companies. Large entities reported the lowest values of both indicators, both in Poland and in the Czech Republic.

Keywords: indicator of current financial liquidity, Polish and Czech entities from the industrial processing sector, micro, small, medium and large business entities, indicator of increased financial liquidity.